

Velünk vagy helyettünk

A fiatalok már nemcsak kapni szeretnénk a társadalomtól, hanem szeretnénk beleszólni szűkebb szervezetükön, a KISZ-en kívül, a város, a megye, az ország problémáinak megoldásába is.

Nyugdíjasok fóruma

Ez az igény megmutatkozik az MSZMP Központi Bizottsága elé kerülő az ifjúság helyzetével foglalkozó anyagban, de teret kapott a sajtó hasábjain is. Ivanics István 1969. I. hó 31-én a Magyar Ifjúságban „Türelmetlen város” címmel Szegedről, a város fejlődéséről, ifjúság és a város kapcsolatának fontos kérdéseiről írott cikkében megszólaltatta Hevér Lászlót, a KISZ Szeged Városi Bizottságának titkárát:

„Igaz, a város távlati tervei valóban lelkesítőek, csak éppen a fiatalok nem sokat tudnak róla. Még az üzem közvetlen jövőjét sem igen ismerik, ahol dolgoznak, nem tájékoztatják, vagy fogalmazzuk így, nem tájékoztatjuk őket megfelelően.

... Feltételezem, hogy a tanácsot beszámolókon szóba kerülnek fontos problémák, csak éppen oda nem járnak fiatalok, az a nyugdíjasok fóruma. Miért is mennének?

A városi és a kerületi tanácsokban összesen 8 (1) 30 éven aluli fiatal van, ez a 267 kerületi, városi tanács tag 3 %-a; a megyében valamivel jobb a helyzet, ott a tanácsotagok 8,4%-a 30 éven aluli is) holott a Szegeden élő 15-30 évesek száma meghaladja a harmincezeret. Mást mondotk, a szegedi egyetemeken 5100 fiatal tanul. Mit gondolsz van-e egyetemista valamelyik tanácsban? Még mutatában sincs. Ez nem egyszerűen képviselési probléma, hanem a közéletben való részvétel alja.

Fiatalok fóruma?

Valóban fontos, szükséges a változtatás. Azonban a közéletben való részvétel elemi iskolája az ifjúsági szövettség, itt kell megtanulni a közéleti részvétel fortélyait. Attérintve az 1969. december 16-án lezajlott városi KISZ-küldötttertekezlet eredményeit, úgy látom, hogy erre nincs meg a megfelelő lehetőség.

A KISZ Szervezeti Szabályzata I. fejezetének 1. pont első fordulata szerint a „Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség tagja lehet minden 14-26 éves fiatal... „de természetesen” az a 26. évet betöltött KISZ-tag, aki nem kéri tagságának törlését, tagja marad a szövetségnek”.

A 26 éven felüli tagok száma a KISZ-tagok összlétszámának kis része. A VII. KISZ Kongresszus adatai szerint a KISZ-tagok 94,5%-a 14-26 éves. Logikus lenne azt feltételezni, hogy a KISZ helyi és országos vezető szerveiben ezeknek a fiataloknak az ún. KISZ korosztályának a súlya domináló. Ez azonban koránt sincs így. De nézzük meg például a legutóbbi szegedi választások eredményeit.

Már a küldöttek száma is arány eltolódást mutat, hiszen a 173 megjelent küldött közül 56 — a 31,4% — 26 éven felüli volt. Még rosszabb az arány ha a megválasztott KISZ-bizottság adatait nézzük: már a bizottság átlag-életkora is a KISZ korosztály felső határán felül van: 26,3 év. Az 51 megválasztott bizottsági tagnak több mint a fele (27) 26. életévét betöltötte. 18. évet 1970-ben betöltő tag csak kettő van, fiatalabb egyáltalán nincs! Csak 5 fő 20 éven aluli, ill. idén 20 éves, ugyanakkor a harminc évesek illetve azon felüliek száma 4.

A 13 tagú városi Végrehajtó Bizottságban még rosszabb a helyzet. Az átlagéletkor itt 29 esztendő és 8 tag betöltötte a 26. évet. A végrehajtó bizottságban nincs 21 éven aluli, a tizenévesek korosztályának (14-20 évesek) egyetlen képviselője sincs a V. B.-ben. A V. B. legidősebb tagja viszont idén lesz 35 éves.

Szeged diákváros. Az 1969-ben összeírt 17 524 KISZ-tag 61,4 (1) %-a tanuló, (egyetemista, főiskolás, középfokú intézmény tanulója). A KISZ Bizottságban viszont csak 5 hallgató van. Szeged felsőoktatási intézményeiből (még 10%-a sem) s ezt az arányt az sem javítja, hogy három egyetemi oktató KISZ-vezető és bizottsági tag. A KISZ tagság 61,4%-át (a tanulókat) összesen 9 fő (felső és középfokú intézmény hallgatója) az a bizottság tagjainak 17,6%-a képviseli.

Nincs egyetemi hallgató a városi, kerületi tanácsokban? Nincs! De nincs a Városi KISZ V. B.-ben sem a JATE KISZ vb-titkára, aki felsőoktatási intézményeket képviseli a városi vb-ben, már két éve oktató!

Nem nemzedéki ellentét

Úgy vélem, maguk a pusztá számok is sokat mondanak. Azonban a probléma ennél sokkal mélyebb. Annak ellenére, hogy senki sem lesz automatikusan „öreg” az ifjúsági munkához azaz a „egyszerű ténnyel, hogy betöltötte a 26. évet, de meggyőződésem, hogy nemcsak a 20 éven felüli, de még

az azon aluli KISZ-tagok is sokkal jobban, meggyőzőbben tudják képviselni, megvédeni saját érdekeit, iránítani szervezetüket, mintha azokat a harmadik X-en is túlélvőkre bízzák. A KISZ-ben nagyon szükséges felrészlési, fiatalodási folyamat első lépése kellene hogy legyen, hogy a fiatalok maguk vezessék szervezetüket. Nem nemzedéki ellentétéről van szó. Becsüljük ezeknek az elvtársaknak eddigi tevékenységét, és nagyon is szükségesnek tartjuk, hogy a társadalom javára tovább dolgozzanak, de azt szeretnénk, ha nem helyettünk, hanem velünk, értünk dolgoznának.

Bárki jogosan veheti fel, hogy a KISZ vezető testületeit szabályosan, a Szervezeti Szabályzatnak megfelelő módon választották meg, az erre hivatott küldöttgyűlést ezeket az elvtársakat találta alkalmasnak a feladatra függetlenül koruktól. Ez így igaz. A jelölést azonban szélesebb alapokra lehetne helyezni. Egy városi küldötttertekezlet küldöttje a dolog természeténél fogva nem ismerik a város minden KISZ-tagját, csak azok egy részét és ugyanígy a megválasztandó testület tagjainak is csak töredékét. A városi küldötttertekezleten is elhangzott, — a JATE tavalyi választásán alkalmazott és bevált — módszer, hogy a jelölő bizottság a választások előtt legalább két héttel juttassa el az általa megválasztásra javasoltak névsorát a küldöttekhez, hogy azok szűkebb környezetükben, mintegy közvéleménykutatással tájékozódhassanak választóik véleményéről a küldötteket illetően, s észrevételeiket még a választások előtt közölhessék a jelölő bizottsággal. Kettős eredménye lenne: egyrészt a jelölő bizottság sokkal szélesebb kör véleményére támaszkodva láthatná jelölése helyességét, vagy helytelenségét, másrészt a küldöttek megapozitívabban adhatnák le voksukat.

A városi KISZ-bizottságnak, de minden üzem, intézmény, KISZ-szervezetnek jelentős feladata legyen, — mert eddig úgy véleltem, nem fordítottunk kellő gondot erre, — hogy a KISZ-korból kikerülő fiatalok részére a társadalom, a közélet más helyén tevékenységi lehetőséget biztosítson. Teljesen érthető ezeknek a fiataloknak ragaszkodása az ifjúsági szervezethez és az ifjúság körében végzendő munkához, hiszen itt már megszokták, hogy dolgoznak a közösségért, véleményüket kikérik, de ugyanakkor más területen a társadalmi tevékenységnek még munka lehetőségét sem nagyon — s főleg nem a szükséges mennyiségben — biztosítanak számukra. Hány érdemes, a KISZ-ben kiválóan dolgozó fiatal van, aki nem végez most társadalmi munkát, a lehetőségek hiánya miatt.

Szükséges, nagyon is szükséges, hogy a KISZ-tagok és a már „ifj sorból” kinőtt fiatalok a társadalmi élet más területein is (tanácsok, tömegszervezetek) megfelelően képviselve legyenek. Úgy vélem azonban, első feladatunk, hogy a 14-16 éves fiatalok először itt az ifjúsági szervezetben adjunk helyet a vezetésben, adjunk lehetőséget a bizonyításra.

IZSÁK PÉTER

Gyógyítás ápolónők nélkül?

Fizikailag és idegileg egyaránt nagyon fáradt nővérekkel találkozunk 1969 nyarán a SZOTE nagyobb klinikáin. Nővérhiány miatt osztályokat zártak be az I. Belgyógyászati és az I. Sebészeti klinikán, s hasonló veszély fenyegette a Szülészeti és a Gyermek-klinikát is. — Bár az orvosegyetem vezetősége májusban fölmerre a gondokat, és javasolt bizonyos intézkedéseket, a helyzet kritikus volt.

Státusz van, nővér nincs

Es most? Végigjártuk a klinikákat, beszélgettünk a nővérekkel. Felvilágosítást kértünk a személyzeti osztályon, megkérdeztük legnagyobb klinikáink — I. Belgyógyászati, I. Sebészeti és a Gyermek-klinika — vezetőit. A következőket láttuk, hallottuk:

Az egyetem gyógyító intézményeiben összesen 1272 betegágyhoz 435 ápolói státusz van. Ezekből sokat kellett szak-képzetlenekek betölteni.

A Gyermek-klinikán 26 szakképzett nővér hiányzik. Ezeket a helyeket munka mellett gyermekápolói tanfolyamot végző „kisnővérekkel” töltötték be. Az ápolói személyzetnek 40%-a szakképzetlen!

Az I. Sebészeten 20 hiányzó nővér helyére 10 tanfolyamos vettek fel, a többi állásra szakképzettek jelentkezését várják. Jelenleg nagyon sok a túlórázás.

Az I. Belklinikán az 53 nővéri állásban 34 effektíve dolgozó szakképzett ápolónő tevékenykedik, 9 munka mellett tanfolyamos dolgoznak és négy üres státusz van.

A Nőgyógyászat 16 üres állás van. Ebből csak nyolcat tudnak februárban végző szülészokkal betölteni!

A többi klinikán viszonylag jobb a helyzet: 1-2-3 betöltetlen ápolói állás van csak. Azonban mindenütt egy-ze több a tanfolyamos kisnővér. Ezek

a klinikák összegyűtemi vonatkozásban a „könnyebb munkahelyek”: a végzendő munka kisebb fizikai és idegi feszítettségét kíván. (Kivételet talán csak az elme-klinikák képeznek ilyen szempontból.) Ennek következtében bár a bérezés itt is alacsony, kevesebb ápolónő „vándorol el” ezekből az intézetekből.

Lakás! Lakás! Lakás!

A klinikák padlásterében nővérszállásnak berendezett manzárszobákban jelenleg 104 hely van. Az orvosegyetemen alkalmazható összes nővérek közül belőlük a negyedrészre helyezhető itt el. Lakók szerint: — Jó, hogy nem kell méregdrága albérletbe menni. — De csak átmeneti megoldást jelentenek ezek a nővérszállások. Egyik legnagyobb probléma az, hogy 3-4 embernek nehéz egyeztetni a munkaidéjét, s ezért nem tudnak az éjszakások pihenni. Erősebben úgy is fogalmazhatjuk: itt nincs magánélete az embereknek. A pihenési, szórakozási lehetőségek minimálisak. Állandóan tekintettel kell lenni valakire. Nem otthon!! A nagyon is égető lakásproblémákat nem oldja meg!

S akiknek még ez sem jut? Vállalják a drága albérleteket vagy bejárnak vidékről — vagyis plusz anyagi, illetve fizikai erőt áldoznak. Nekik még nehezebb a fizetésükből önálló lakás teremtése céljából takarékoskodni. Évekig járhatják a lakás-hivatalt. Vagy ha mégis sikerül szerezni tőkét összegyűjteniük, nagyon sok utánjárásba kerül a szövetkezeti lakásépítési akcióba bekerülni. Köztudott, hogy lakásgondok miatt sok nővér hagyta el a klinikákat. A tanácsai intézmények, vállalatok lakásokat tudnak számukra biztosítani — s ez nagy vonzerő. Ha az egyetem meg akarja tartani jelenlegi szakképzett nővéreit és folyamatosan gondoskodni akar az utánpótlásról, akkor feltétlenül gondolnia kell erre is.

Nagyon pozitívan értékelhető a Klinikai Bizottság 1970. január 15-én született döntése, hogy javaslatot terjeszt a SZOTE rektora elé egy 200 személyes nővérkollégium minél előbbi felépítésére. Feltétlenül szükség van az otthonosság igényeit is kielégítő nővérszállóra! Olyanra, amelyikben a szakképzett nővérek mellett helyet tudnak biztosítani a munka melletti tanfolyamos kisnővéreknek is. Ha elkészülne ez a nővérkollégium, akkor ezzel az egyetem hosszú időre biztosítaná a saját nevelésű, a szakma területén magasabb követelményeket támasztó klinikai munkához szokott ápolónői gárdáját.

Később természetesen gondoskodni kellene arról, hogy a családát alapító nővéreket saját lakásokhoz segítsék!

Egyetemi pótdíj

A lakáshelyzet megoldása azonban egymagában kevés! Eddig is sok szó esett és esik a fizetésekről. Ha a márciusban esedékes általános nőveri fizetésrendezés bekövetkezik is feltétlenül szükséges még saját erőből „házon belül” is segíteni ahhoz, hogy megfelelően dotálják a klinikai ápolók munkáját! Az egyetemi intézményekben végzett tudományos munka, a nehezebb beteganyag sok többletmunkát ró az ápolónőkre. A velük szemben támasztott magasabb szakmai követelményeket fokozott anyagi és erkölcsi megbecsüléssel kellene kifejezésre juttatni! Szükség van a megkülönböztetett munka megkülönböztetett honorálására: egyetemi pótdíj bevezetésére, s munkakörülményeik megjavítására. Például fel kellene számolni azt a helyzetet, hogy a hiányzó takarító személyzet munkáját is végzik; enyhíteni kellene a nővéröltözők zsúfoltságát... A jelenleg üres ápolói státuszokat sürgősen be kellene tölteni, hogy ne legyen olyan magas (átlagosan havi 30-40!) a túlóraszám. Fokozottabban kellene törődni a családok ápolónők körülményeivel is. Gyermeküknek bölcsődei, óvodai elhelyezést kellene biztosítani. Legegyszerűségebb megoldás erre saját egyetemi bölcsőde és óvoda létesítése lenne!

S még sorolhatnánk tovább így kellene stílusban az ápolónőink jelenlegi helyzetéből adódó jogos igényeket. Mint a beszélgetésekből kiderült látjuk mindezt a klinikák és az egyetem vezetői is, és keresik a megoldási lehetőségeket.

Átmeneti megoldások

A legnehezebb helyzetben levő klinikák vezetői mondták el:

A gyermek-klinikán az ősszel munka mellett tanfolyamos gyermekápolói képzést hirdettek meg és szakképzetlen kisnővérekkel betöltve az üres állásokat elkerülték az esetleges osztálybezárás veszélyét. Havi 1000-1200 forintot fizetést biztosítottak a jelentkezőknek, akik márciustól heti egy napos képzésben részesülnek és három év múlva képesítődnek. Ezzel viszonylagos nyugvóponttra jutott a helyzet; de nagyon elgondolkodtató, hogy a nővérek 40%-a jelenleg szakképzetlen!

Az I. Nőgyógyászati Klinikára a pártosportot segítségül sikerült a Kossuth Zsuzsa Ápolónőképzből 13 olyan nővért megszerezni osztól, akik februárban képesítődnek. Munka mellett tanfolyamosok beállításával is javították a helyzetet, s így csak 4 üres

státuszuk van. A szakképzett ápolónőkre azonban túl sok teher nehezedik. Az I. Sebészeten a bérfejlesztési lehetőségeket teljes egészében az ápolónői fizetések rendezésére használták ki. A bértartalekeket kifizetik, s így szinte valamennyi itt dolgozó nővér fizetése meghaladja az 1250-1300 forintot. (Klinikai viszonylatban ez előrelépés?) A túlóráztatás azonban itt most még lét-szükséglet.

A fenti példák bizonyítják, hogy a klinikai vezetők öntevékenyen is igyekeznek segíteni a problémák megoldásánál. Amit azonban tehetnek, nagyon kevés. Az egész egyetemet érintő határozatos központi segítség nélkül csak pillanatnyi megoldásokat találhatnak. S most még nem látszik biztosíték arra, hogy nem tér-e vissza a nyáron kísértő katasztrófával fenyegető helyzet!

Annál is inkább, mert az intézvi osztályok működtetése még több szakképzett ápolónő beállítását teszi szükségessé. A közeljövőben elég sok nővér éri el a nyugdíjkorhatárt. (Pl. az ideg B osztályon.) Később jelentkezik annak veszélye, hogy a szakosodott idősebb ápolónőket nem tudják megfelelően szakképzettekkel helyettesíteni, mert a tanfolyam elvégzése után a kisnővérek kedvezőbb munkakörülményeket biztosító helyekre távoznak. A betegápolással kapcsolatos gondokat szaporítani fogja, hogy egyre kevesebb az idegklinikákon foglalkoztatott férfiapólok száma.

A pillanatnyilag legerősebb lakás és bérezési problémák rendezésén túl ezeket a nehézségeket is figyelembe kell venni! Ahhoz, hogy az egyetemi intézményekben folyó gyógyító, tudományos és oktató-nevelő munka feltételei normalizálódjanak, kiemelt kérdésként kell foglalkozni az itt dolgozó ápolói személyzet helyzetének rendezésével! Örvendetesek az elmúlt fél évben történt intézkedések, de amit eddig tehettek még kevés! Többet áldozunk az egyetem gazdasági keretéből, kérjük nagyobb támogatást az Egészségügyi Minisztériumtól és a városától. Fel kell számolni azt az országosan elterjedt álláspontot, hogy a betegápolói foglalkozás inproductív munka. Olyan helyzetet kell teremteni, amelyben a nővérek valóban az orvosok igaz segítőtársai; ennek megfelelő anyagi, erkölcsi megbecsülésben részesítve őket várhatjuk csak el, hogy munkájukat igazi hivatástudattal és odaadással végezzék.

SZ. M.

A KISZ V. B. állást foglalt

Időben megszabott követelmény

A kari V. B.-k az alapszervezeti megbízottakkal öszegezték a vizsgaidőszak tapasztalatait és tapaszon készítsék elő a félév eleji tanszéki értekezletre az évfolyamok KISZ képviselőit. A kari V. B.-k szorgalmazták, hogy a tanszék már a félév elején ismertessék a hallgatókkal az általuk meghatározott követelményeket.

Támogatás — térítés a vizsgaidőszakban

A JATE KISZ V. B. a kollégista hallgatók érdekében felterjesztést küldött az állami vezetésnek: Azok a hallgatók, akik vizsgakötelezettségüknek január 1-ig eleget tettek, kérhessék, hogy január hónapra ne kapjanak szociális támogatást és ne kelljen kollégiumi díjat fizetniük. Akik január 15-ig levezégtak, azok csak fele térítést fizeszenek, és félhavi támogatást kapjanak.

Tanulmányi átlag a bölcsészkaron

Tekintettel arra, hogy a BTK-n a hallgatók többségének kevés vizsgája volt, ugyanakkor sok a gyakorlati jegy, illetve a félévi zárthelyi vizsga, ezért nem indokolt az elmúlt félév tanulmányi eredményét figyelembe venni az ösztöndíjak odaítélésénél.

Kollégiumi bálók V. B. engedéllyel

A legutóbb megrendezett kollégiumi bálakon történt rendezavarások miatt a bálók rendezéséhez ezentúl az egyetemi KISZ V. B. hozzájárulását kell kérni. A V. B. csak akkor ad engedélyt, ha megfelelő rendezői gárdával garantálják a diákbizottságok, hogy a bálón rendbontás nem lesz.

A menzakarosítók ügyében

A V. B. túrheterlennek tartja, hogy a menzakarosítók sok pohár tünik el, illetve, hogy egyes hallgatók tudatosan rongálják a menza felszerelési tárgyait. Felhívja a diákbizottságokat, hogy ebben a vonatkozásban a legradikálisabban csináljanak rendet.